

EEN ZONDERLING HUURCONTRACT

Act(um) deser XII januarij 1621.

Ten selven daghe op de req(ueste) gepresenteert aen schepenen by lieven Seseyn hovenier, es hem geconsenteert continuatie van huyshuere van seker huysken staende aen tgroot vleeschhuys competerende deser stede voor den tydt van eenen jaere ingaende opde VI deser maendt midts by hem supleant in plaetse van huyshuere leveren de jeghens den X van meye 1621 (1) eerstcommende men de botte maeltydt van mynen heeren de commissarissen tot tvermaeken van de wet deser stede alle de

groene waere als radys esperges sallade artisauwen criecken erbesien ende generaelieken alle het groensel datter behouven sal totten voorseyden maelydt.

M.M.

BRON : S.A.G. Resolutieboek Schepenen van de Kuere f° 234°

NOOT

(1) Op die datum werd de wet (dit is het schepencollege) van de stad vernieuwd en van de nieuwe schepenen de eed afgenomen.

BIBLIOGRAFIE

1. P. Boes publiceerde in Vooruit van 10.12.1974 een artikel "Werkgroep zoekt naar brokstukken uit pionierstijd van kapitalisme". Het artikel behandelt de industriële archeologie. (Voor inlichtingen : Werkgroep Industriële Archeologie : seminarie voor nieuwste geschiedenis, Blandijnberg 2, Gent)
2. Op 14 december verscheen een postzegel met het beeld van de Gentse geleerde Adolphe Quetelet (1796-1874). Aan een gevel van een huis op de Koornmarkt bevindt zich een herdenkingsplaat aan Quetelet. De grote geleerde werd gehuldigd door het Instituut voor Sociologie van de U.L.B. en door de Kon. Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, die in de Kon. Bibliotheek een herdenkingszitting hiels in aanwezigheid van koning Boudewijn. (zie Le Soir 5.12.1974 : Le Roi à la Bibliothèque royale pour la commémoration Quetelet. Statisticien, démographe et criminologue).
3. "Gent bakte eeuwenlang potten en gleiswerk" in De Gentenaar 6.12.1974.
4. "Gentse meubelmakers maakten veel meubelen en veel ruzie" in De Gentenaar 7.12.1974.
5. Prof. P. Kluyskens schreef "Een eeuw geleden werd Alfons Dessenis geboren". (De Gentenaar 7.12.1974)
6. Prof. P. Kluyskens publiceert een reeks artikels "Gentse Kapiteins en Krijgslieden" in De Gentenaar
 - I. Een krijger met name Bavo (16.12.1974)
 - II. Een Heilige met name Bavo (2.1.1975)
 - III. Wie was Jacob van Artevelde ? (13.1.1975, 20.1.1975).

7. "Het Gents Prentenboek van een Hollands soldaat", door J. Decavele in "Toerisme in Oost-Vlaanderen", november 1974.

TE GENT

1. In december 1974 ontving de Gentse vorser Dr. Walter Gomes te Antwerpen de Fr. Van Cauwelaertprijs ten bedrage van 100.000 F. De laureaat is dokter in de scheikunde en verbonden aan de rijksuniversiteit te Gent. Hij ontving de prijs voor zijn studies over de elektronen. In zijn toespraak verheugde G. Eyskens, staatsminister en voorzitter van het fonds Fr. Van Cauwelaert, zich over de ontwikkeling van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.
2. Volgens het verslag van de gemeenteraad van december telt Gent thans ongeveer 2.000 leegstaande woningen. De oorzaken hiervan zijn natuurlijk talrijk : vermindering van het aantal winkels, ontvolking van de stad, woningen met onvoldoende comfort, enz. Het zou nuttig zijn te onderzoeken of dit verschijnsel zich ook voordoet in de andere grote steden. Zeker is, dat we hier staan voor een ernstig probleem en dit zo wel voor de eigenaars als voor het stadsbestuur. Een "eenvoudige oplossing" bestaat beslist niet. Indien het probleem van de leegstaande woningen voortduurt of nog vergroot, zal het nodig zijn middelen te beraamen om deze kwaal te helpen lenigen. (M.S.)
3. Nieuw postgebouw te Gent kost 200 miljoen. (De Gentenaar 6.12. 1974)
4. In 1975 zal vermoedelijk de restauratie van het Belfort een aanvang nemen. Over kort zal ook de gotische gevel van het stadhuis worden gereinigd.
5. Begin januari 1975 werden aan de politiebureaus - Coupure, Peerstraat, Houtdoklaan, New Orléansstraat en Vaderlandstraat - een muurtelefoon geplaatst om buiten de diensturen gemakkelijker de politie op te roepen. De telefoon staat enkel in verbinding met de centrale dienst en het gebruik is kosteloos; boven de telefoon staat een blauw zwaailicht.
6. Van 25 april tot 5 mei zullen de 27e Floraliën worden gehouden. Opnieuw zullen honderdduizenden de "Bloemenstad" bezoeken. Vorig jaar waren in de stad enkele gevels opgesmukt met planten en bloemen, o.a. het postkantoor en enkele gevels op de Kouter. We hopen, dat deze voorbeelden talrijke navolgingen zullen krijgen.
7. In de Gentstraat in de stad Mexico wordt een standbeeld opgericht

ter ere van de Gentse broeder Pedro de Gante. Het beeld is gemaakt door de kunstenaar Albert De Smet van Sint-Niklaas. Een herdenkingsplaat aan het Justitiepaleis te Gent herinnert aan Pedro de Gante. (De Gentenaar 7.1.1975).

VRAAG EN ANTWOORD

VRAAG 63

De Luikse vrouwen en meisjes die ingezet werden bij het graven van het Kanaal van Terneuzen en die bij middel van een op de rug bevestigde mand de aarde hielpen wegdragen, werden **BOTERESSEN** genoemd. Kan iemand ons een verklaring geven voor deze benaming ? (Vraag van de Heer Collumbien)

VRAAG 64

In het uitstalraam van antiquairs ziet men soms een gekleurde gravure, voorstellende de ingang van het Gravensteen. Onder de gravure staat vermeld : JOHN O'GAUNT'S . GHENT. Kan iemand dit onderschrift verklaren ? (vraag van de Heer A. Frambach)

ANTWOORD OP VRAAG 59

Op vraag 59 ontvingen we van Juffr. J. De Poortere een lang antwoord, dat we ter beschikking houden van belangstellenden.

Hierbij een bondige samenvatting.

811 : bezoek van Karel de Grote

1214 : bezoek van Philippe-August

1255 : Lodewijk IX genaamd Lodewijk de Heilige

1301 : Philips de Schone

1340 : koning Edward III van Engeland

1678 : Lodewijk XIV

1745 : Lodewijk XV

1803 : bezoek van consul Bonaparte met zijn vrouw Josephine

1810 : bezoek keizer Napoleon

1815 : Lodewijk XVIII verblijft te Gent (de honderd dagen)

ANTWOORD OP VRAAG 61

Regt over den Raedt kan niets anders betekenen dan tegenover het Raadhuis of Stadhuis; dus de plaats gelegen aan de linkerkant van de Hoogpoort.

Dat *regt over den Raedt* kennen we vooral door de adressen die we on-

deraan het titelblad van boek of almanak aantreffen.

Aan de Hoogpoort schijnen reeds vroeg drukkerijen bedrijvig geweest te zijn.

Een van die drukkerijen had als uithangbord 't *Groen Cruys*.

Joannes Eton woonde in 1697 aan de "Pharildeplaetse" in 't *Groen Cruys*.

Dat in steen uitgevoerd uithangbord bestaat nog. Het is ingemetseld in de gevel van een huis gelegen aan de Kleine Vismarkt; huis dat in 1890 gerestaureerd werd tegelijkertijd met het huis ernaast uitstekende 't *Gauden Hant*.

Omstreeks 1720 verhuisde Eton naar *regt over den Raedt*. Ook daar koos hij als uithangbord 't *Groen Cruys*.

Wanneer hij het drukken in 't dak gestoken heeft kan ik niet zeggen. Zeker na 1730. Mocht ik de Bibliographie gantoise van F. Vander Haeghen bij de hand hebben, ik zou preciezer data kunnen opgeven. Maar goed. Vast staat dat Michel = Michiel de Goesin vóór 1752 de plaats van Eton komen innemen is. Zijn weduwe die, zoals het in die tijd gebruikelijk was, zijn zaak voortzette, bewoonde 't *Groen Cruys* nog in 1797. In dat jaar drukte ze o.a. de Almanach van Milanen voor het jaar 1798.

Waarom diezelfde Weduwe De Goesin o.a. in 1785 als adres van haar drukwerk opgaf *regt over den ouden Raed*, is op het eerste gezicht niet heel duidelijk. Wellicht kan een verklaring van haar handelwijze deze zijn : aan de Hoogpoort bevindt zich het *oud* (gotisch) gedeelte van het Stadhuis; aan de Botermarkt het *nieuw* (renaissancistisch) gedeelte. De laatste keer dat we *regt over den Raed* tegenkomen is in 1820. In dat jaar drukten de Gezusters De Goesin hun Nieuwe Almanach voor het jaar 1821.

Inmiddels - en dat maakt de zaak niet eenvoudiger - vernemen we dat aan de Hoogpoort, doch ditmaal niet *regt over den Raed* een andere De Goesin aan het drukken is : P.F. de Goesin-Verhaeghe die als adres opgeeft : rue Haut-Port 37. Dat adres vinden we vermeld op het titelblad van Diericx' *Mémoires sur la Ville de Gand*, 1814.

't Is waar ook, ik was het bijna vergeten, maar nog een andere De Goesin was werkzaam in de buurt, namelijk Charles De Goesin die alleszins tussen 1793 en 1806 almanakken drukte. Adres : Opper-Hoogpoortstraet *regt over St. Joris Hof*, het is te zeggen de huidige Hoogpoort gelegen tussen de Borluutstraat en de Zandberg. Dezelfde Charles treffen we enkele jaren nadien aan in de Marjolynstraete.

Nu we het toch over Hoogpoort en drukkers hebben moge ik eraan herinneren dat nog een andere belangrijke drukkerij aan die straat gelegen was.

In 1705 ontmoeten we er Cornelis Meyer, drukker van o.a. Den onvervalschten Vlaemschen Tyt-Wyser. Zijn adres : Hoogpoorte in 't *gecroont Sweert*. Na hem woont en werkt er, alleszins sedert 1737, Jan Meyer, die goed bekend is voor de uitgave van de Beschryvinge van het zeven-

honderdjaerig jubilé van den heyligen Macarius, 1767. Jan noemt zich Gesworen Stads-Drukker op d'Hoogpoorte in 't *gekroond Zweird*. Wanneer Jans rijk een einde neemt, zou de Bibliographie gantoise wellicht kunnen meedelen, maar...

De opvolger van Jan Meyer heet Bernard Poelman. Ook deze drukte almanakken. Die van 1794 is waarschijnlijk de laatste in de rij. Hoe dan ook, in 1833 was hij er nog werkzaam, maar dan als enige drukker in de straat. Het adres van Weduwe Poelman-De Pape luidt in 1857 : Hoogpoort 19.

Ik geef grif toe dat het slechts enkele losse optekeningen zijn die hier aangeboden worden. Een volledig beeld ophangen van bijvoorbeeld de drukkersdynastie De Goesin zonder de reeds genoemde Bibliographie gantoise uit te pluizen en - vooral - kennis te nemen van de talrijke aantekeningen die in het Stadsarchief en in de Universiteitsbibliotheek bewaard worden aangaande de Gentse drukkers, is gewoonweg ondenkbaar.

V.W.

ANTWOORD OP VRAAG 62

Slechts een paar regels wijdt Diericx in zijn *Mémoires*, tome second, aan de Gentse molens. Hij noemt een slijpmolen, gelegen bij de Steenpoort; een moutmolen, gelegen bij de Vijfwindgaten; twee stadsvolmolens een boomschorsmolen, ook gelegen bij de Vijfwindgaten; een graanmolen, gelegen bij de Watermolenbrug.

Ruim een halve eeuw geleden wijdde Alfons van Werveke een Oudheidkundige kroniek aan Het Slagveld en omliggende straten. Daar de verschijningsdatum van het artikel mij niet bekend is en de vragensteller met deze mededeling maar weinig gebaat is, snijd ik uit genoemd opstel dat gedeelte dat betrekking heeft op de molens :

“De wijk, waarover we handelen maakt slechts deel uit van de stad sedert 1274 en nog is het pas in 1299 dat de graaf van Vlaanderen den koop bevestigde. Het is echter hoogst waarschijnlijk, dat de stad sedert lang reeds een gedeelte van den heuvel, die er lag, had gehoord om er haar galge, haar wielen en haar mik te plaatsen, want we vinden nergens binnen de oude vestingen een spoor van een galgeveld. De huidige naam GALGENBERG zal dus wijzen op de eerste strafplaats der stad.

Toen de wijk bepaald aan de stad kwam (1299), wèrd op de Muide, die de Schepenen terzelfder tijd kochten, een ander galgeveld gemaakt. De plaats, langs den Meulesteedschen Steenweg gelegen is heden ten dage nog als Galgenberg bekend.

Op den heuvel nevens het SLAGVELD stonden verschillende molens (die zijn duidelijk zichtbaar op oude plattegronden, o.a. op die van Hondius (1641) en op die van Blaeu (1649); *nota van mij*) enkele om graan te maken, andere om olie te slaan. Elke molen droeg een naam : zoo vinden we vermeld den ROODEN MOLEN, den KOELMOLEN,

de BAKKERINNE, WISPELBERG. Verschillende oorkonden leeren ons, dat het op dezen laatsten was, dat de drie gilden van de stad, Sint-Joris-, Sint-Sebastien- en Sint-Antoniusgilde, naar den papegaai schoten in de XVde en XVIde eeuw. Daarom werd Wispelberg den PAPEGAAIMOLEN geheeten, en die naam verdringt den anderen in de XVIde eeuw. Daar de papegaaischieting van de gilden een gebeurtenis van belang was, moet men niet verwonderd zijn, dat de straat die naar den Papegaaimolen leidde, reeds in de XVIde eeuw de Papegaaistraat heette, welk woord niet mag vertaald worden door rue du Perroquet maar door rue du Papegay. De molenberg van den Papegaaimolen welke de Maatschappij van Landbouw en Kruidkunde eerst tot een soort amphitheater had ingericht, verdween in 1867 om plaats te maken voor de groote zaal van het Casino...

Op de plattegrond van Goethals (1796) is de Wispelberg getekend. Op de plattegrond Plan de la Ville de Gand (1830) ziet men duidelijk de molenberg, zonder molen. *Nota van mij.*

V.W.

OPLOSSING VAN DE HEEMKUNDIGE PUZZEL (november 1974, blz. 227)

1. Wimbollen	8. Karlientjes
2. Kusten	9. Katrienspekken
3. Spinderkes	10. Mikadoos
4. Peperbollen	11. Kletskoppen
5. Wippers	12. Hanepietjes
6. Makarons	13. Babbelaars
7. Katogen	14. Lotsoren

De naam van de te vinden bekende snoep is MUILENTREKKERS.

Vijf leden zonden ons de juiste oplossing : de dames D. Sarteel, Y. Eykens en J. Somers en de heren A. Mast en A. De brauwe. Onze oprechte felicitaties aan deze vijf fijnproevers van de Gentse snoep. Een lid schreef "Na enkele uurtjes sneukelen en proeven en het trekken van de nodige muilen meen ik er in geslaagd te zijn de oplossing te hebben gevonden". Een ander lid dichtte "Dicht bij 't winkeltje kleen, daar ging vaak ons snoepertje heen".